

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ ЯК ДРАЙВЕР ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Ганна Миколаївна Калач
<https://orcid.org/0000-0002-6031-0591>

Державний податковий університет

*Доцент кафедри економіки, підприємництва
та економічної безпеки*

У сучасній економічній системі все більшого значення набуває високотехнологічна сфера. Високі технології визначаються як систематизовані передові знання на певний період, спрямовані на випуск продуктів чи створення процесу, які є принципово новими (тими, що не мають аналогів) або новими в певній галузі знань, застосування яких дозволить отримати монопольне становище на міжнародному ринку або покращити конкурентні позиції того, хто їх розробляє чи застосовує, та отримати високу додану вартість. [1]

В Україні основним критерієм високотехнологічного виробництва є питома вага виручки високотехнологічної продукції в загальному обсязі продукції підприємства. В комплексі з даним показником оцінюється ефективність виробництва (валова додана вартість, продуктивність праці), техніко-технологічний рівень виробництва (коефіцієнт технологічного розвитку, в основі якого кількість працівників на лініях автоматизованого виробництва, питома вага високих технологій у технологічних процесах тощо), оцінка рівня кваліфікації працівників (зокрема кількість людей, зайнятих в НДДКР). [2]

Українська індустрія високих технологій у 2022 році зазнала мільярдних збитків. Світовий банк у співпраці з українською владою ще влітку оцінив збитки телекомунікаційного ринку України у космічні \$2,6 млрд. Учасники ринку теж визнають величезні втрати. Утім, попри всі виклики, в перші місяці після вторгнення росії, ІТ-компаніям вдалося досить швидко адаптуватися під нові реалії та відновити роботу. Згідно з дослідженням IT Reserch Resilience , вже у травні 2022 року 85% з них повністю або майже повністю відновили бізнес-активність. [3]

Минулоріч Україна увійшла до першої десятки країн в рейтингу технологічних навичок Global Skill Report, зайнявши восьме місце. Це дослідження, яке щороку проводить освітня платформа Coursera.

Характерною ознакою технологічних галузей серед іншого є те, що її розвиток та додана вартість залежить у більшій мірі не від природних ресурсів чи техніки, а від інтелектуального потенціалу конкретних спеціалістів. На відміну від інших ключових галузей для української економіки, як от аграрний сектор чи металургія, ІТ не потребує такого значного обсягу засобів виробництва, хоча належна інфраструктура все ж потрібна.

Ще однією точкою відновлення та зростання для повоєнної економіки України може стати розвиток стартап-екосистеми. Нові розробки це і залучення інвестицій в Україну, і робочі місця, і безпосередні технологічні рішення для відбудови.

Детальний план повоєнного відновлення містить понад 800 проектів за більш ніж п'ятнадцятьма напрямками. Один з напрямів — це розвиток секторів економіки з доданою вартістю. Більш ніж третина заходів тільки цього напрямку припадає на розвиток ІТ-сектору. За підрахунками уряду, реалізація всієї програми потребуватиме приблизно \$50 млрд, ще \$5 млрд потрібні будуть для створення сприятливого бізнес-середовища, зокрема для сектору ІТ. Зрозуміло, що зараз у нас немає таких грошей, а реалізація плану відбуватиметься за тісної співпраці та підтримки міжнародних партнерів.

Імплементація цифрових технологій, передусім супутникових технологій Starlink, наданих Україні у зв'язку з воєнною агресією Росії, сприятиме забезпеченню роботи критичної інфраструктури й сервісів у медицині, фінансах, енергетиці, а також виступатиме магістральним напрямом у політиці найшвидшого відновлення економіки України. За рівнем цифрових навичок Україна у 2021 р. увійшла у ТОП-30 країн світу, посівши 26-те місце серед 64 країн світу [4]. Зважаючи на схвалення у 2020 р. законопроекту про хмарні послуги, а також на розгляд у ліцензійних договорах операторів вимог на покриття до 2025 р. технологією 5G п'яти найбільших міст України, Україна створює передумови для функціонування цифрової держави на принципах ЄС.

Галузями, у яких будуть найбільш затребувані інновації від українських стартапів, стануть оборонна сфера та кібербезпека, будівництво та інфраструктура, здоров'я та медицина, освітні проекти, аграрний сектор та зелені технології.[5]

За даними Мінцифри, вже сьогодні майже 30% усіх заявок на нову грантову програму від Українського фонду стартапів — проекти в галузі military-tech. Це стартапи, які виготовляють дрони, програмне забезпечення, продукти у сфері кібербезпеки.

Ще перед війною в державі спостерігався бурхливий розвиток HealthTech на стику технологій, медицини та фармацевтики. Пацієнти отримали можливість обирати між численними інструментами моніторингу біомаркерів здоров'я із використанням штучного інтелекту, машинного навчання, яке дозволяє разом із biodata обробляти накопичені знання та робити рекомендації.

Під час війни також затребуваними стали застосунки, спрямовані на надання першої медичної допомоги. Так, український TacticMedAid навчає надавати першу домедичну допомогу під час війни – як цивільним, так і військовим.

Технології допомагають агросектору працювати ефективніше, а під час кризи їхня цінність лише зростає. Йдеться про штучний інтелект, біотехнології, хмарні технології, Big Data і, звісно, про дрони. AgTech та FoodTech стартапи й надалі матимуть попит, враховуючи зростаючі ризики продовольчої безпеки. Мова йде як про технології для потреб аграрного господарства, так і «зелені» стартапи, орієнтовані на екологічність та збереження клімату.

Невизначеність із навчальним процесом для школярів та високий попит на отримання нових кваліфікацій серед дорослих, починаючи ще з періоду пандемії covid-19 і, безперечно, під час війни надали поштовх розвитку численних українських EdTech-стартапів. Про успіх у цій сфері свідчить той факт, що у липні український стартап Preply залучив раунд серії C у розмірі \$50 млн, зібравши понад \$100 млн інвестицій з моменту створення. З освітнього стартапу Preply перетворилась на глобальну EdTech платформу, яка об'єднує найбільшу у світі спільноту з вивчення мов.

Ключові слова

високі технології; технологічне відновлення; імплементація цифрових технологій.

Цитування

1. Наказ Міністерства промислової політики України «Про затвердження методики ідентифікації українських високотехнологічних промислових

підприємств» від 08.02.2008 р. № 80.
URL: http://www.uazakon.com/documents/date_ee/pg_gtwgwd/index.htm

2. Мельник О. Г. Системи фінансування високих технологій / О. Г. Мельник // Проблеми економіки. – 2014. – № 4. – С. 47–52.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PeKon_2014_4_6
3. Возняк Я. Чому ІТ-галузь може бути драйвером післявоєнного відновлення економіки України? Економічна правда.
URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/09/1/703835/>
4. World Digital Competitiveness Ranking / IMD. 2021.
URL: https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/release-2021/digital_2021.pdf
5. Які п'ять напрямків для стартапів будуть затребувані в Україні після війни. URL: <https://dia.dp.gov.ua/yaki-pyat-napryamkiv-dlya-startapiv-budut-zatrebuvani-v-ukra%D1%97ni-pislya-vijni/>